

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής και Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)**

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1325

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Π. Δασκαλάκη
Τηλέφωνο: 210 3742411
Email: stateaid_unit@minfin.gr

**Προς: ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "ΑΤΤΙΚΗ"**
Λεωφ. Συγγρού 98-100
11741, Αθήνα
Υπόψη: κ. Αγγ. Σπιλιώτη

Θέμα: Διατύπωση γνώμης σχετικά με το σχέδιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με τίτλο «Ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος στο πρώην βασιλικό κτήμα του Τατοΐου».

Σχετ: Το από 16/10/2024 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΕΥΔ Προγράμματος «Αττική» (αρ. πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 151321/ΕΥΚΕ 1325/16-10-2024).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού και του συνημμένου σχεδίου πρόσκλησης υποβολής προτάσεων με τίτλο «Ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος στο πρώην βασιλικό κτήμα του Τατοΐου», με το οποίο ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας αναφορικά με την υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων των εν λόγω δράσεων και λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το κεφάλαιο 2 «περιεχόμενο της πρόσκλησης», η παρούσα πρόσκληση αφορά στην υλοποίηση πράξεων αποκατάστασης των χαρακτηρισμένων από το ΥΠ.ΠΟ. κτηρίων μνημείων στον ιστορικό πυρήνα του πρώην βασιλικού κτήματος του Τατοΐου και απόδοσης νέων χρήσεων. Οι προτεινόμενες πράξεις θα συμπληρώσουν παρεμβάσεις οι οποίες είτε ολοκληρώθηκαν είτε βρίσκονται σε εξέλιξη στο πλαίσιο άλλων Προγραμμάτων, όπως το ΕΣΠΑ 2021-2027 και το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ειδικότερα, η προτεινόμενη δράση αφορά στην επέκταση του προγράμματος προστασίας, συντήρησης, αποκατάστασης και ανάδειξης των ιστορικών κτηρίων του πρώην βασιλικού κτήματος στο Τατόι και της απόδοσης νέων χρήσεων σε αυτά, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην υπ' αρ. 55292/20.04.2022 Υ.Α. «Έγκριση χρήσεων σε χαρακτηρισμένα από το ΥΠΠΟΑ μνημεία εντός του ιστορικού τόπου του πρώην Βασιλικού Κτήματος Τατοΐου».

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις, στο πλαίσιο ενός συνολικού, πολυδιάστατου και ιδιαίτερα απαιτητικού προγράμματος που υλοποιούν οι Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ., συντείνουν στην προστασία, αποκατάσταση, ανάδειξη και λειτουργία του πρώην βασιλικού κτήματος Τατοΐου σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον, στην ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής και την προβολή της νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς και της ιστορίας του τόπου. Συνάδουν δε, με τις διεθνείς απαιτήσεις για την ορθολογική και

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

βιώσιμη διαχείριση σημαντικών τόπων και μνημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιπλέον, η αποκατάσταση, ανάδειξη και διαχείριση των χώρων του πρώην βασιλικού κτήματος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη συναφούς επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή και συμβάλλει τα μέγιστα στη δημιουργία θετικού κλίματος για την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Με την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων αναδύεται ένας υπερτοπικός πόλος πολιτισμού και ταυτόχρονα ένας ενιαίος περιαστικός χώρος πρασίνου και αναψυχής, που αποδίδεται στο ευρύ κοινό, κατοίκους και επισκέπτες της Αττικής, ενισχύοντας την τουριστική δυναμική της και την οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας Αττικής.

Δικαιούχος της πρόσκλησης είναι το Υπουργείο Πολιτισμού και η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 5.000.000 ευρώ.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». Ως «επιχείρηση» θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.

Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι κρατική ενίσχυση πρέπει να ισχύουν σωρευτικά τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση/μεταφορά κρατικών πόρων
- Επιλεκτική ενίσχυση προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
- Νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού και του ενδοεθνικού εμπορίου
- Παροχή πλεονεκτήματος

3. Σύμφωνα με το κεφάλαιο 2.6. «Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης» της παραπάνω Ανακοίνωσης και ειδικότερα τα σημεία 33-37:

33. Ο πολιτισμός είναι φορέας ταυτοτήτων, αξιών και εννοιών που αντικατοπτρίζουν και διαμορφώνουν τις κοινωνίες της Ένωσης. Ο τομέας του πολιτισμού και της διαφύλαξης της κληρονομιάς καλύπτει ευρύτατο φάσμα σκοπών και δραστηριοτήτων, το οποίο καλύπτει μεταξύ άλλων μουσεία, αρχεία, βιβλιοθήκες, καλλιτεχνικά και πολιτιστικά κέντρα..... μνημεία, τοποθεσίες και κτίρια ιστορικής σημασίας, παραδοσιακά έθιμα και χειροτεχνία, φεστιβάλ και εκθέσεις, αλλά και άλλες παρόμοιες πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η πλούσια φυσική κληρονομιά της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της βιοποικιλότητας, των οικοτόπων και των ειδών, παρέχει περαιτέρω πολύτιμα οφέλη στις κοινωνίες της Ένωσης.

34. Δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης τους, ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό, τη διατήρηση της κληρονομιάς και της φύσης δύνανται να οργανωθούν με μη εμπορικό τρόπο και, ως εκ τούτου, να μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Η δημόσια χρηματοδότησή τους ενδεχομένως να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση δραστηριοτήτων πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς οι οποίες διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό εκπληρώνει έναν

απολύτως κοινωνικό και πολιτιστικό σκοπό, του οποίου ο χαρακτήρας είναι μη οικονομικός. Παρομοίως, το γεγονός ότι οι επισκέπτες ενός πολιτιστικού ιδρύματος ή οι συμμετέχοντες σε μια δραστηριότητα πολιτισμού ή διατήρησης της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης, απαιτείται να καταβάλουν χρηματική συνεισφορά, η οποία καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους, δεν μεταβάλλει τον μη οικονομικό χαρακτήρα της εν λόγω δραστηριότητας, εφόσον δεν μπορεί να θεωρηθεί ως γνήσια αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία.

35. Αντιθέτως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς (συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης) που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των επισκεπτών ή των χρηστών ή μέσω άλλων εμπορικών διευθετήσεων θα πρέπει να θεωρείται ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Παρομοίως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς που λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων και όχι του ευρέος κοινού (για παράδειγμα, η αποκατάσταση ενός ιστορικού κτιρίου χρησιμοποιούμενου από ιδιωτική εταιρεία) θα πρέπει να θεωρούνται κατά κανόνα ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα.

36. Επιπροσθέτως, πολλές δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς είναι αντικειμενικά αδύνατον να αντικατασταθούν (για παράδειγμα, τήρηση δημόσιων αρχείων που περιλαμβάνουν μοναδικά έγγραφα) και, ως εκ τούτου, αποκλείεται η ύπαρξη γνήσιας αγοράς. Κατά την άποψη της Επιτροπής, μπορεί να θεωρηθεί ότι και οι δραστηριότητες αυτές έχουν μη οικονομικό χαρακτήρα.

37. Στις περιπτώσεις όπου μια οντότητα εκτελεί δραστηριότητες για την προώθηση του πολιτισμού και για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς εκ των οποίων ορισμένες δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα όπως ορίζεται στα σημεία 34 και 36 και ορισμένες έχουν οικονομικό χαρακτήρα, η δημόσια χρηματοδότηση που λαμβάνει η οντότητα αυτή εμπίπτει στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις υπό την προϋπόθεση ότι καλύπτει το κόστος που συνδέεται με τις οικονομικές δραστηριότητες.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 53 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, «Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς», οι ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου και του κεφαλαίου Ι. Οι ενισχύσεις χορηγούνται για τους ακόλουθους πολιτιστικούς σκοπούς και δραστηριότητες:

α) μουσεία, αρχεία, βιβλιοθήκες, καλλιτεχνικά και πολιτιστικά κέντρα ή χώροι, θέατρα, κινηματογράφοι, λυρικές σκηνές, αίθουσες συναυλιών,....γ) άυλη κληρονομιά οποιασδήποτε μορφής, ... δ) καλλιτεχνικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις και παραστάσεις, φεστιβάλ, εκθέσεις και άλλες παρόμοιες πολιτιστικές δραστηριότητες,... στ) σύνταξη ή σύνθεση, επεξεργασία, παραγωγή, διανομή, ψηφιοποίηση και έκδοση μουσικών και λογοτεχνικών έργων, συμπεριλαμβανομένων των μεταφράσεων.

Η ενίσχυση μπορεί να λάβει τη μορφή: α) επενδυτικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για την κατασκευή ή την αναβάθμιση της πολιτιστικής υποδομής και β) ενισχύσεων λειτουργίας.

Για τις επενδυτικές ενισχύσεις, οι επιλέξιμες δαπάνες συνίστανται στο επενδυτικό κόστος σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού.

Για τις ενισχύσεις λειτουργίας, το ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το ποσό που είναι απαραίτητο για την κάλυψη των ζημιών εκμετάλλευσης και ένα εύλογο κέρδος κατά τη σχετική περίοδο. Αυτό εξασφαλίζεται εκ των προτέρων, βάσει εύλογων προβλέψεων, ή μέσω μηχανισμού ανάκτησης. Για τις ενισχύσεις λειτουργίας, επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

α) οι δαπάνες των πολιτιστικών ιδρυμάτων ή του χώρου πολιτιστικής κληρονομιάς που συνδέονται με διαρκείς ή περιοδικές δραστηριότητες, στις οποίες περιλαμβάνονται εκθέσεις, παραστάσεις και εκδηλώσεις, καθώς και συναφείς πολιτιστικές δραστηριότητες που εντάσσονται στη συνήθη πορεία των εργασιών·

β) οι δαπάνες για πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθώς και για προώθηση της κατανόησης της σημασίας που έχει η προστασία και η προώθηση της πολυμορφίας της πολιτιστικής έκφρασης μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και αυξημένης ευαισθητοποίησης του κοινού, μεταξύ άλλων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών·

γ) οι δαπάνες για τη βελτίωση της πρόσβασης του κοινού στα πολιτιστικά ιδρύματα ή τους χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς και στις δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους της ψηφιοποίησης και της χρήσης νέων τεχνολογιών, καθώς και οι δαπάνες για τη βελτίωση της προσπελασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία·

δ) οι δαπάνες λειτουργίας που συνδέονται άμεσα με το πολιτιστικό έργο ή δραστηριότητα, όπως η απλή ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων και χώρων πολιτιστικών εκδηλώσεων, τα έξοδα ταξιδιού, υλικά και προμήθειες που σχετίζονται άμεσα με το πολιτιστικό έργο ή τη δραστηριότητα, αρχιτεκτονικές δομές για εκθέσεις και θεατρικές σκηνές, ... και οι δαπάνες που προκύπτουν άμεσα από το έργο ή τη δραστηριότητα· αποσβέσεις και έξοδα χρηματοδότησης είναι επιλέξιμα μόνον εάν δεν έχουν καλυφθεί από επενδυτική ενίσχυση.

ε) οι δαπάνες για το προσωπικό που απασχολείται στο πολιτιστικό ίδρυμα, τον χώρο πολιτιστικής κληρονομιάς ή το έργο·

στ) οι δαπάνες για συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους και παρόχους υπηρεσιών, οι οποίες προκύπτουν άμεσα από το έργο.

Για τις ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τα 2,2 εκατ. EUR, το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης μπορεί να καθορίζεται, αντί με τη μέθοδο που αναφέρεται στις παραγράφους 6 και 7 (του σχετικού άρθρου), στο 80 % των επιλέξιμων δαπανών.

5. Όσον αφορά στις προτεινόμενες δράσεις προστασίας, συντήρησης, αποκατάστασης και ανάδειξης των ιστορικών κτηρίων του πρώην βασιλικού κτήματος στο Τατόι και της απόδοσης νέων χρήσεων σε αυτά, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί ότι εμπίπτουν στα προβλεπόμενα στα σημεία 33 περί «μνημείων, τοποθεσιών και κτιρίων ιστορικής σημασίας» και 36 περί «διαφύλαξης της κληρονομιάς που είναι αντικειμενικά αδύνατον να αντικατασταθεί και, ως εκ τούτου, αποκλείεται η ύπαρξη γνήσιας αγοράς», υπό τις προϋποθέσεις του σημείου 34 ότι οι δραστηριότητες επι αυτών των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς «δύνανται να οργανωθούν με μη εμπορικό τρόπο και, ως εκ τούτου, να μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα», δηλαδή να διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό ή αν απαιτείται καταβολή χρηματικής συνεισφοράς, αυτή να καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι προτεινόμενες πράξεις είναι μη οικονομικού χαρακτήρα και άρα δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

6. Ωστόσο, εάν διαπιστωθεί από την αρμόδια Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ότι δεν ισχύουν τα παραπάνω αναφερόμενα, αλλά οι προτεινόμενες πράξεις εμπίπτουν στα προβλεπόμενα του σημείου 35 «Αντιθέτως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς (συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης) που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των επισκεπτών ή των χρηστών ή μέσω άλλων εμπορικών διευθετήσεων θα πρέπει να θεωρείται ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα.

Παρομοίως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς που λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων και όχι του ευρέος κοινού (για παράδειγμα, η αποκατάσταση ενός ιστορικού κτιρίου χρησιμοποιούμενου από ιδιωτική εταιρεία) θα πρέπει να

θεωρούνται κατά κανόνα ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα.», θα πρέπει να θεωρούνται κατά κανόνα ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα» και άρα υφίσταται ζήτημα κρατικών ενισχύσεων.

Σε αυτή την περίπτωση οι δράσεις αυτές δύναται να εξεταστούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

7. Βάσει των παραπάνω και δεδομένου ότι δεν είναι σαφές το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο δύναται να εμπίπτουν οι προτεινόμενες πράξεις, για την πλήρωση του κριτηρίου της συμβατότητας με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, κάθε πράξη της εν λόγω πρόσκλησης πρέπει να αξιολογηθεί διακριτά.

8. Για την πλήρη κάλυψη του θεσμικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων και για ασφάλεια δικαίου, κρίνεται απαραίτητο να προστεθούν στο διατακτικό της πρόσκλησης τα ακόλουθα εδάφια:

- Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2016/C 262/01) σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

9. Στο κεφάλαιο 3 «Επιλεξιμότητα» του σχεδίου της πρόσκλησης και ειδικότερα στο σημείο 3.4 να προστεθεί το εδάφιο «με την επιφύλαξη της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων».

Επίσης, στο σημείο 3.5 «Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας», θα πρέπει να προστεθούν τα παρακάτω εδάφια:

- Έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01). Στις περιπτώσεις αυτές, προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης της προτεινόμενης δράσης να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπιδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων. Προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.

Προκειμένου να αποφευχθεί η χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος κατά την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών στο πλαίσιο υλοποίησης έργων, είναι αναγκαίο οι προμήθειες / υπηρεσίες /εργολαβίες να πραγματοποιηθούν μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαγωνιστικής διαδικασίας, με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών.

- Έργα που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης θα εξετάζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων (ΓΑΚ, De Minimis κ.λπ.). Στις περιπτώσεις, που τελικά κριθεί ότι η προτεινόμενη δράση ή τμήμα δράσης εμπίπτει στο ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο, υπάρχει η δυνατότητα δημόσιας χρηματοδότησής της μέχρι του ύψους της έντασης ενίσχυσης που προσδιορίζεται μέσω της

χρήσης του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού ή του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (που αντικατέστησε τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής) μέχρι του ποσού των 300.000 ευρώ., ανά περίπτωση. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση της κρατικής ενίσχυσης το ποσό που υπολείπεται της εγκεκριμένης συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης σε σχέση με το συνολικό κόστος του έργου, καλύπτεται από ιδίους πόρους του δικαιούχου.

Για δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση στοιχεία προκειμένου να εξεταστεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του Γενικού και Ειδικού Μέρους του Κανονισμού αυτού.

Υπενθυμίζεται ότι για δράσεις που θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831, είναι απαραίτητο να περιέχεται στο φάκελο του έργου Υπεύθυνη Δήλωση σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας καθώς επίσης και να ελέγχεται το σύνολο των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας του Κανονισμού.

Επισημαίνεται ότι, για τις προτεινόμενες δράσεις στις οποίες περιλαμβάνεται και προμήθεια εξοπλισμού, ο οποίος θα παραμείνει στην κυριότητα/ιδιοκτησία του δικαιούχου μετά την ολοκλήρωση του έργου, θα πρέπει είτε να διασφαλισθεί ότι ο εν λόγω εξοπλισμός δεν θα χρησιμοποιηθεί για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητες (έως το χρόνο απόσβεσης του πάγιου εξοπλισμού) είτε η υπολειμματική αξία του εξοπλισμού να ληφθεί υπόψη ως έσοδο για τον υπολογισμό της ενίσχυσης.

10. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή ώστε να αποφευχθούν ζητήματα ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι ανωτέρω δικαιούχοι ή άλλοι δικαιούχοι έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων με συναφές αντικείμενο συντήρησης και αποκατάστασης των κτιρίων του κτήματος Τατοΐου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι πράξεις του Προγράμματος «ΥΜΕΠΕΡΑΑ/Τομέας Περιβάλλον» με τίτλους «Στερέωση και αποκατάσταση του κτηρίου του παλαιού βουστασίου (στάβλος) στο πρώην βασιλικό κτήμα Τατοΐου» και «Αποκατάσταση και ανάδειξη εννέα (9) κτιρίων στο πρώην Βασιλικό Κτήμα Τατοΐου» της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, με δικαιούχο και πάλι το Υπουργείο Πολιτισμού.

Στην περίπτωση αυτή η οικεία ΕΥΔ πρέπει να διασφαλίσει ότι η περιγραφή και διαστασιολόγηση των πράξεων είναι σαφής, ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων. Η ΕΥΔ έχει την ευχέρεια και την δυνατότητα να το ελέγχει αυτό και οφείλει να το κάνει προς αποφυγή δημιουργίας επιπλοκών και εντέλει διακινδύνευσης των έργων.

11. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων»:

- Μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με αρ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Επιπλέον και εφόσον για την υλοποίηση της πράξης χρησιμοποιηθεί άρθρο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, πρέπει:

- με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ ΧΕ το Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (ΓΑΚ) που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ ΧΕ να προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.
- σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση αφορά σε ποσό 100.000 € και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστείλει στην ΕΥΚΕ ΧΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή TAM (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27.01.2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων» (Παράρτημα III του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ).

12. Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Γραφείο Γενικής Γραμματέα Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
4. ΕΥΚΕ - ΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

